

Nyhetsbrev från Nationella sekretariatet för genusforskning
med perspektiv på genus och forskningspolitik

Stort steg framåt för genus i EU:s forskningsprogram

– Det sjunde ramprogrammet är ett steg framåt för genusforskningen, samtidigt saknas fortfarande genus som genomgående dimension. Det säger professor Nina Lykke om EU-kommissionens förslag till sjunde ramprogram, FP7.

– Den största nyheten är att genusforskning nämns direkt under Science in Society-området, säger Nina Lykke. Det är ett stort steg framåt, tidigare har det varit underordnat jämställdhetsaktiviteterna. Man har visserligen talat om genusdimension inom forskning, men det har kunnat betyda det mesta.

Det som ändå oroar Nina Lykke

är att nu när genusforskningen tagit ett steg framåt finns det en risk för att jämställdhetsarbetet får stå tillbaka. Kommissionens enhet för Women and Science har arbetat hårt för att öka antalet kvinnor i forskningsprojekt, nätverk och som bedömare av projekt.

– Kvinnors deltagande var viktigt i tidigare ramprogram, nu tonas det ned något. Men antalet manliga professorer är fortfarande mycket större än antalet kvinnliga professorer. Det är viktigt att hålla fast vid det. Det finns en tendens att stanna för tidigt när det gäller jämställdhet.

SIDAN 2

Centres of Excellence – en forskningspolitisk strategi för genusforskning?

I en debattartikel anser professor Lena Trojer att satsningen på starka forskningsmiljöer sällan leder till förnyelse av forskningen. Hon är därför tveksam till om genusforskare ska ges in sådana strukturer och frågar sig om det är möjligt att skapa alternativa Centres of Excellence.

SIDAN 7

NIKK får bra betyg

Nordiska institutet för kvinno- och könsforskning, NIKK, har lyckats mycket väl med att nå ut till forskarkärlden med betydelsen av ett genusperspektiv. Det framgår av den första utvärdering som har gjorts av NIKK, som firar tio år i år.

SIDAN 6

Foto: Mikael Lundgren

Hon vill inte agera polis

Förståndaren för Genusforskarskolan, Britta Lundgren, går in i arbetet som nybliven ordförande för Vetenskapsrådets genuskommitté med en öppen hållning gentemot ämnesråden. Hon respekterar den vetenskapliga autonomin, och förväntar sig samma respekt för genuskompetensen hos genuskommittén.

– Nyckeln är att få in kompetenta personer. Det tar olika lång tid beroende på hur olika forskningsfält ser ut, säger Britta Lundgren.

Hennes erfarenheter av Genusforskarskolan är något som hon kan använda sig av som ny ordförande för Vetenskapsrådet genuskommitté.

– Hela integreringsidén vi hade med Genusforskarskolan har fungerat väldigt bra, säger Britta Lundgren.

SIDAN 4

Britta Lundgren, ny ordförande för Vetenskapsrådets genuskommitté.

Försommarens intensiva debatt med anledning av TV-programmet "Dokument inifrån" om extremfeministiska inslag i universitetsforskning och kvinnojournalers verksamhet har ruskat om en hel nation.

I debatten har delar av den akademiska genusforskningen utpekats som livgivare åt generaliserande påståenden om bl a mäns allmänna farlighet som våldsvarkare mot kvinnor. Likaså har röster höjts mot att denna forskning haft oproportionerligt stort inflytande på utformningen av den svenska politiken för att minska mäns våld mot kvinnor.

Det är förvisso ett problem när politiken blir alltför okritisk mot forskningen. Man borde förvänta sig att politiker inte så enkelt lät sig bedåras av universitetsproducerade sanningar. Man borde kanske också förvänta sig att universiteten engagerade sig mer i en öppen diskussion om hur forskningen används i samhället.

Genom den nu aktuella debatten sätts i förlängningen genusforskningens nyttighet för staten i fråga. Bilden som forskningspropositionen ger av genusforskningens entydigt positiva betydelse för forskningen och för samhället i sin helhet ansätts måhända.

Men som för all konkurrensutsatt forskning är det inte i första hand den politiska nyttan som avgör genusforskningens öde. I stället är det den vetenskapliga kvaliteten.

Det kanske är nyttigt för genusforskningen att schabloniserade föreställningar om "nyttig forskning" dekonstrueras. Det finns nog inget onyttigare än att vara en "nyttig idiot"!

Anne-Marie Morhed

Föreståndare för Nationella sekretariatet för genusforskning

Ett stort steg framåt för genusforskning i FP7

Av Bosse Parbrink

– Det sjunde ramprogrammet är ett steg framåt för genusforskningen, samtidigt saknas fortfarande genus som genomgående dimension.

Det säger Nina Lykke, professor vid Tema Genus vid Linköpings universitet och engagerad i europeisk genusforskning, om EU-kommissionens förslag till sjunde ramprogram, FP7.

EU-kommissionen presenterade förslaget i april. Under året ska det behandlas i EU-parlamentet och EU-rådet. Senast nästa sommar ska allt vara klart eftersom sjunde ramprogrammet börjar gälla från 2007 och sträcker sig till 2013.

Innehållet bygger vidare på det nuvarande sjätte ramprogrammet, men EU-kommissionen föreslår en kraftigt utökad budget. Det verkligen nya är inrättandet av ett europeiskt forskningsråd som ska stödja grundforskning.

Kräver genuskompetens

Budgeten för området Science in Society föreslås få en utökad budget. Det området innehåller stöd för forskningens kommunikation med det omgivande samhället och det är inom detta område som EU-kommissionens enhet för Women and Science verkar.

– Den största nyheten är att genusforskning nämns direkt under Science in Society-området, säger Nina Lykke. Det är ett stort steg framåt, tidigare har det varit underordnat jämställdhetsakti-

viteterna. Man har visserligen talat om genusdimension inom forskning, men det har kunnat betyda det mesta.

– Detta förpliktigar kommissionen till att lägga specifika calls inom genusforskningsområdet. Det kräver också att de knyter genuskompetens till sig.

Vill ha genusforskning

– Det är upp till oss som genusforskare att insistera på att genusforskning är ett kompetensområde. Nu har vi en plattform för det eftersom kommissionen säger att den vill ha genusforskning.

Ett annat steg framåt för genusforskningens del i det sjunde ramprogrammet finns under vetenskapsområdet socioekonomisk och humanistisk forskning. Där nämns "gender issues" som en dimension bland andra under ett problemområde.

Nina Lykke ser fram emot hur detta kommer att utvecklas i de specifika program som tas fram inom sjunde ramprogrammet. Det är först då som man verkligen kan säga att genusforskningen tar ett steg framåt inom detta område.

Genomgående dimension saknas

– Men jag har läst motsvarande text på samma stadium för sjätte ramprogrammet och då nämns genus inte alls som specifikt ämne inom HS-området, säger Nina Lykke. Det kan betyda att genus blir ett separat ämne i de calls som kommer inom FP7.

Nordiskt uttalande om FP7 och genusforskning

Om Lissabonprocessens mål att både öka Europas tillväxt och den sociala sammanhållningen ska kunna uppfyllas måste frågor som hur kvinnor och män bättre ska kunna kombinera yrkes- och familjeliv problematiseras. Europeisk genusforskning har sedan länge ägnat sig åt dessa frågor, men fler jämförande studier skulle behöva göras för att kunna dra lärdom av olika länders sätt att möta dessa problem.

Det skriver Nationella sekretariatet för genusforskning, den danska koordinationen för kvinno- och könsforskning samt Nordiska institutet för kvinno- och könsforskning, NIKK, i ett öppet brev som reaktion på EU-kommissionens förslag till sjunde ramprogram för EU:s forskningspolitik, FP7.

Brevet riktas till EU-kommissionen, EU-parlamentariker samt nordiska EU-representationer och forskningsministrar, inför behandlingen av FP7 i Europeiska parlamentet och Europeiska rådet.

Nationella sekretariatet för genusforskning, den danska koordinationen och NIKK välkomnar att EU-kommissionen nämner genus som en dimension inom området socioekonomiska vetenskaper och humaniora, men anser samtidigt att genus bör vara en genomgående dimension för alla aktiviteter inom området.

De tre instanserna ser positivt på att genusforskningen lyfts fram tydligare än tidigare inom området Science in Society, som syftar till kommunikation och samarbete med det omgivande samhället, och uppmanar det föreslagna europeiska forskningsrådet att aktivt arbeta för att integrera genusperspektiv i forskning och utvecklingsstöd.

Brevet finns att läsas in sin helhet på www.genus.gu.se.

– De små orden i detta förslag kan få stora konsekvenser.

– Samtidigt är det ett problem att genus inte finns med som en genomgående dimension, särskilt inom HS-området.

Genus nämns dock som en dimension när kommissionen talar om forskningsförmedling. Dessutom talas det inom hälsoområdet om att den kliniska forskningen måste ta hänsyn till kvinnors situation.

Jämställdhet tonas ned

Det som ändå oroar Nina Lykke är att nu när genusforskningen tagit ett steg framåt finns det en risk för att jämställdhetsarbetet får stå tillbaka.

Kommissionens enhet Women and Science har arbetat hårt för att öka antalet kvinnor inom forskningsprojekt, nätverk och som bedömare av projekt.

– Kvinnors deltagande var viktigt i tidigare ramprogram, nu tonas det ned något. Men antalet manliga professorer är fortfarande

mycket större än antalet kvinnliga professorer. Det är viktigt att hålla fast vid det. Det finns en tendens att stanna för tidigt när det gäller jämställdhet.

Vad inrättandet av ett europeiskt forskningsråd kan få för betydelse för genusforskningen vågar inte Nina Lykke ha någon uppfattning om ännu.

– Man ska vara optimist och öppen på förhand. Ju fler finansieringsmöjligheter desto bättre. Vi måste förvänta oss att de stöder genusforskning.

Marie Curie-utbyte

Det finns många bevis för att genusforskare i Europa redan är aktiva i EU-samarbetet. Nyligen blev det klart att Tema Genus vid Linköpings universitet tillsammans med

sex andra universitet i Europa kan stödja doktorander att studera vid utländska universitet genom så kallade Marie Curie-stipendium.

Som ansvarig vid Tema Genus är Nina Lykke förstas väldigt glad för det. Utbytet innebär att åtta doktorander kan studera vid något av de sju universiteten i tre år och sex doktorander i ett år. Doktoranderna

ska vara inriktade på genusforskning med tyngdpunkt på kulturella studier inom etnicitet, subjektivitet, sexualitet och/eller teknologi och media.

– Nu har genusforskare i Europa en plattform eftersom EU-kommissionen säger att den vill ha genusforskning, menar Nina Lykke.

”Pluralis- tion ger åt genus

Av Bosse Parbring
Foto: Mikael Lundgren

Britta Lundgren går in i arbetet som ordförande för genuskommittén med en öppen hållning gentemot ämnesråden. Hon respekterar den vetenskapliga autonomin, och förväntar sig samma respekt för genuskompetensen hos genuskommittén.

– Somliga skulle kanske kalla det för att vara naiv, men hellre det än cynisk på förhand.

Det är viktigt att få in genuskompetens i både ämnesråd och beredningsgrupper, anser Britta Lundgren. Ämnesråden utses av forskarsamhället och tar därför tid att förändra. Beredningsgrupperna tillsätts av ämnesråden och är därför lättare att påverka.

– Nyckeln är att få in kompetenta personer. Det tar olika lång tid beroende på hur olika forskningsfält ser ut.

Båda benen behövs

Även om Britta Lundgren själv brinner för att integrera genusperspektiv i de traditionella disciplinerna är hon inte alls emot de senaste årens utveckling av genusvetenskap som självständig disciplin. Som föreståndare för en forskarskola som utbildar forskare i traditionella discipliner med genusinriktning har hon haft stor nytta av att vara granne med Kvinnovetenskapligt forum som utvecklar ämnet genusvetenskap.

– Båda benen behövs och jag kan inte se att vi kan vara utan det ena eller det andra.

Britta Lundgrens erfarenheter av

– Jag vill diskutera och underbygga, inte agera polis och peka med hela handen – det strider mot mitt sätt att vilja samverka med andra. Det säger Britta Lundgren, föreståndare för Genusforskaraskolan och nybliven ordförande för Vetenskapsrådets genuskommitté.

Britta Lundgren är professor i etnologi vid Umeå universitet. Hennes ambition är en ökad integration av genusperspektiv i de traditionella ämnena och en ökad mångfald inom genusforskning.

– I Vetenskapsrådets genuskommitté vill jag fortsätta arbetet med att öka legitimiteten och genomslagskraften för genusforskning.

Legitimiteten ökar när genusforskningen integreras i högre grad i övriga forskarsamhället och när pluralism får råda på fältet, menar Britta Lundgren.

– Genusforskningen måste få vara ett brett fält där man ser hur kön samverkar med många andra faktorer, till exempel klass och etnicitet.

Vetenskapsrådet genuskommitté har en policyskapande roll och ska verka för att genusperspektiv får genomslag i forskningen. Tidigare hade genuskommittén ansvar för den öronmärkta potten till genusforskningen, men numera ligger ansvaret för att dela ut pengar till genusforskning hos ämnesråden. De kan dock fortfarande söka stöd för bedömningar hos genuskommittén.

m och integra- ökad legitimitet forskningen”

Genusforskaraskolan är något som hon kan använda sig av som ny ordförande för Vetenskapsrådet genuskommitté. Forskaraskolan kan beskrivas som ett bra exempel på hur genusperspektiv kan integreras på ett lyckosamt sätt i traditionella discipliner.

Genusforskaraskolan startades 2002 efter att ha lanserats i den förra forskningspropositionen, tillsammans med 15 andra nationella forskarskolor inom olika vetenskapsområden. Umeå universitet är värduniversitet och Högskolan i Kalmar och Gävle samt Mitthögskolan är partnerhögskolor.

Doktorander har antagits kontinuerligt. För närvarande är 39 doktorander antagna med bakgrund i vitt skilda vetenskapsområden. Ett fåtal disputerar under 2006 men största andelen kommer kring årsskiftet 2006/2007.

I de flesta fall är doktoranderna finansierade till hälften av Genusforskaraskolan och till hälften av de ämnesinstitutioner som de kommer ifrån. De har minst två handledare, en med ämneskompetens och en med genuskompetens.

Lyckad integrering

– Hela integreringssidén vi hade med Genusforskaraskolan har fungerat väldigt bra, säger Britta Lundgren. Genom att institutionerna tar stort ekonomiskt och praktiskt ansvar blir doktoranderna fysiskt närvarande ute i miljöerna. De är ju sammanlagt så många också, vilket

ger synlighet. Det vinner vi på jämfört med om vi hade arbetat enbart i vår egen miljö.

Britta Lundgren har fått många vittnesmål om att blotta existensen av doktoranderna i Genusforskaraskolan har ökat intresset för genusforskning på de institutioner de kommer ifrån.

Ökat intresse för forskarskolan

– Vi ser ett ökat intresse hos de handledare som inte tidigare hade erfarenhet av genusforskning. De kommer på Genusforskaraskolans handledarkollegium och mittseminarier. I den vardagliga praktiken ser de att genusperspektiv spelar roll och de sprider intresset till andra forskare, lärare och doktorander på institutionerna.

Vid intresseförfrågningar till fakulteter och institutioner märks för varje år ett fördjupat och ökat intresse. Nya ämnen vill in i Genusforskaraskolan och de gamla ämnena vill ha fler doktorander.

En baksida med Genusforskaraskolans verksamhet är att doktoranderna till en början i sin identitet kan känna sig splittrade – hör de till forskarskolan eller till den disciplin som de kommer ifrån?

– Särskilt de som kommer från ämnen med svagt integrerat genusperspektiv kan känna sig ensamma på både sin institution och på Genusforskaraskolan där det finns doktorander som kommit längre i genusteori, säger Britta

Lundgren. Men det är inte ett så stort problem längre.

– Vi har ägnat mycket tid åt den reflexiva processen i forskarutbildningen, att fortlöpande diskutera och lära sig ställa nya frågor utifrån sitt eget material. Det är viktigt att ha ett pragmatiskt förhållande till teori och metod. De fungerar olika bra på olika forskningsområden. I den reflexiva processen ifrågasätter doktoranderna sina utgångspunkter och tar inte genus innebörd för givet.

Till och med 2007 sträcker sig Genusforskaraskolans mandat, därefter ska alla de 16 nationella forskarskolorna utvärderas av Högskoleverket.

Men Britta Lundgren hoppas förstås att Genusforskaraskolan får fortsätta. Planerna för framtiden är omfattande.

Stark etablering av genusforskning

– Vi vill ha en kontinuerlig anställning av nya doktorander, även om det inte sker i samma omfattning som tidigare. Vid utgången av 2014 hoppas vi att 60 doktorander disputerar.

Genusforskaraskolan vill underlätta den fortsatta karriären genom att inrätta 20 tvååriga post doc-tjänster från 2007 som samfinansieras på samma sätt som doktoranderna.

– Då får vi en stark etablering av genusforskning med stora spridningseffekter, säger Britta Lundgren.

Läs mer om Genusforskaraskolan på: www.umu.se/genusforskning

Norska forskare i Stortinget

– Medan svenskarna viker ett eget kapitel i deras forskningsproposition till genusforskning och föreslår en budget på 22 miljoner kronor till det, har vi i Norge – som annars räknar oss som ett ledande land när det gäller könsforskning – fått den mest könslösa forskningsmelding (forskningsproposition) på flera årtionden. Det sa professor Harriet Bjerrum Nielsen vid ett möte i Stortinget i Oslo i april då könsforskare mötte politiker för att diskutera den norska regeringens förslag till forskningspolitik som presenterades i vår.

– Man kan självklart säga att forskningsmeldingen inte utesluter att könsforskning kan tas upp. Men den osynliggör betydelsen av den, och det norska forskningssystemet är fortsatt full av blinda fläckar när det gäller kön. Med denna melding i handen kan forskningssystemet låta könsforskningen stagnera och i framtiden nöja sig med att tala om jämställdhet i festtalen. Jag hoppas att det finns stortingsrepresentanter som reagerar mot detta, sa professor Harriet Bjerrum Nielsen.

De norska könsforskarna vill att kön integreras i all forskning, att ett eget könsforskningsprogram inrättas och att konkreta åtgärder för jämställdhet i akademien genomförs.

Norsk resursbank för fler kvinnor i forskningen

En norsk resursbank för jämställdhet i akademien finns nu på nätet. Nyttiga länkar, relevant litteratur och statistik har samlats för alla som önskar mer information om temat. Dessutom finns det en katalog över verktyg som används för att främja jämställdhet. Resursbanken ger exempel på verktyg som visat sig vara särskilt framgångsrika, för att ge inspiration till alla som arbetar med jämställdhet vid en institution.

Resursbanken är gjord av KILDEN i Norge på uppdrag av kommittéen Kvinner i forskning. Kommittéen är upprättad för en treårsperiod som ett resultat av utredningen Kvinner i forskning – fra kvotering til integrering som gjordes av Norges forskningsråd.

<http://kvinneriforskning.no>

NIKK får bra betyg

NIKK är på många sätt en välfungerande institution som verkar på många områden där det finns ett klart samhällsmässigt och samnordiskt behov. Den generella slutsatsen drar Rambøll Management som har utvärderat Nordiska institutet för kvinno- och könsforskning, NIKK. Utvärderingen har gjorts på uppdrag av Nordiska ministerrådet, NMR, inför nästa treårskontrakt mellan NIKK och NMR. Det är den första utvärdering som gjorts av NIKK sedan institutionen etablerades 1995.

Rambøll Management har utvärderat NIKKs förmåga att leva upp till NIKKs mål och uppdrag och NIKKs organisation. Bland de mer konkreta effekterna av NIKKs arbete nämner Rambøll Management:

- NIKK har markant ökat kunskapsutvecklingen bland de nordiska forskarna inom kvinno- och könsforskningsområdet.
- NIKK har säkrat en ändamålsenlig koordination av forskningen i Norden.
- NIKK har bidragit med ny kunskap inom några av de områden som NMR fokuserar på.
- NIKK har i mindre omfattning byggt broar mellan forskningsvärlden och praktikvärlden.
- Bland de olika forskningsområdena

har NIKK särskilt stött mans- och maskulinitetsforskningen i Norden.

NIKK har därmed levt upp till de förväntade effekterna på den nordiska forskningsmiljön. Däremot har NIKK inte i samma grad lyckats bidra till jämställdhetsarbetet på politikformuleringsnivå.

Därför rekommenderar Rambøll Management att NIKK överväger olika sätt att förmedla forskning så att det i så hög grad som möjligt förmedlas användarorienterad forskning till den politiskt-administrativa världen.

NIKK får skarpast kritik för att rekryteringen av medarbetare är skev. Sett till anställningsår har hälften av de anställda varit från Norge.

Rambøll Management konstaterar att det beror på placeringen i Oslo där NIKK har ett bra samarbete med Centrum för kvinno- och könsforskning, men betonar att den skeva rekryteringen av medarbetare är ohållbar och undergräver i längden NIKKs legitimitet som gemensam nordisk institution.

Utvärderingen kan läsas i sin helhet på www.nikk.uio.no.

Konferens om vetenskaplig excellens

26-27 oktober arrangerar Vetenskapsrådets genuskommitté en nordisk konferens i Stockholm om vetenskaplig excellens. Konferensen heter *Reaching for Scientific Excellence in Gender Research* och arrangeras i samarbete med Nationella sekretariatet för genusforskning och Nordiska institutet för kvinno- och könsforskning, NIKK.

Konferensen riktar sig till nyckelpersoner i nationella och nordiska forskningsmiljöer. Dels de forskare som på grund av sina specifika kompetenser anlitas för "peer reviews" och dels de som själva blir granskade när de söker forskningsmedel. De bjuds in till en dia-

log om olika kriterier för bedömning av vetenskaplig kvalitet i forskningsansökningar.

Genom att diskutera såväl områdes-specifika som mer generella kvalitetskriterier mot bakgrund av EU:s rapport *Gender and Excellence in the Making* (2004), avser arrangörerna ta ett nästa steg i riktning mot att utveckla genusforskningens kvalitet och excellens.

Registrering kan göras till e-post pia.siirala@vr.se (senast 16 augusti). Antalet deltagare är begränsat till 80. Frågor om konferensen besvaras av Vera Novakova, vera.novakova@vr.se.

Mer information: www.genus.gu.se

Centres of Excellence – en forskningspolitisk strategi för genusforskning?

I nr 1/05 av Genusperspektiv berördes ämnet Excellence i forskning och genus. Frågan är vad det är för typ av excellent kunskap och hur forskningsförändrande/forskningsutvecklande dessa satsningar är exempelvis i Sverige och inom EU.

Att det har satsats och fortsatt satsas stora pengar på verksamheter som beskrivs i termer av Excellence är uppenbart. Ett aktuellt exempel är ett nytt 480-miljonersprogram, där VINNOVA, KK-stiftelsen och Stiftelsen för Strategisk Forskning initierar ett gemensamt program för Kunskapscentrum – Institute Excellence Centres – vid de svenska forskningsinstituten med syfte att skapa internationellt starka miljöer för forskning, utveckling och innovation.

Centre of Excellence är ett forskningspolitiskt 'catch word', som tenderar att bli alltmer en svart låda (black boxing). Vad döljer sig bakom detta fenomen, denna forskning? Att det är ett tilltalande begrepp och betydande verksamhet visar en hastig Google-sökning på Centre of Excellence. I mitten av maj innevarande år gav begreppet ca 18 000 träffar från svenska webbsidor och ca 9 750 000 träffar på hela webben.

Ingen förnyelse av forskning

I Sverige är det framför allt forskningsstiftelserna som intresserat sig för denna typ av storsatsningar på forskningsmiljöer. Frågor som professor Sörlin med medarbetare ställer sig kring stiftelsernas verksamhet efter 10 år (SULF nr 15/2004) är:

- Har forskningsstiftelserna initierat ny typ av forskning och skapat forsknings-

miljöer av högsta internationella klass?

- Har stiftelserna påverkat maktförhållandena i forskningspolitiken?
- Har forskningsstiftelserna arbetat med tvärvetenskap?

För genusforskning är det intressant att konstatera att Sörlin svarar nej på frågan om tvärvetenskap, vilket är av fundamental betydelse för genusforskning inom många ämnesområden.

På den viktiga första frågan svarar Sörlin också nej. Någon påtaglig förnyelse av svensk forskning har inte kunnat konstateras genom stiftelsernas storsatsningar. Det har blivit "more of the same". De väl etablerade forskningsmiljöerna främst inom teknik, naturvetenskap, medicin har fått stora och långsiktiga forskningspengar.

Forskningsförändrande

För teknikvetenskaplig genusforskning är det grundläggande syftet att utgöra en forskningsförändrande kompetens och kraft, att betyda ett mervärde i en teknisk kunskaps- och applikationsutveckling.

Potentialerna att nå upp till tillräcklig kreativitet och radikalt nya innovationer verkar vara begränsade inom existerande Centres of Excellence. Inom EU lanseras "the Creative Age" samtidigt som Alfred Nordmann (South Carolina/Darmstadt univ.) i detta sammanhang konstaterar "it is so unimaginative".

Är alternativ möjliga?

Jag ställer mig tveksam till att genusforskning skall göra sig delaktig i de strukturer och kulturer, som präglar de nuvarande och traditionella excellenta forskningsmiljöerna. Frågan är om det är forskningspolitiskt möjligt att till skapa alternativa Centres of Excellence, där kunskapskreativiteten får utvecklas under andra förutsättningar för att ge plats åt relevant genusforskning, starkare innovationskraft och forskningsförändring?

Lena Trojer, Teknovetenskapliga studier, Blekinge tekniska högskola

Humanistisk forskning hotas av spetsforskning

Den svenska forskningspolitikens satsning på mycket få spetsforskare innebär att den humanistiska forskningen dräneras på medel. Den natur- och teknikvetenskapliga modellen passar inte den humanistiska forskningen, vilket är förödande på sikt, skriver 24 historiker i en debattartikel i Upsala Nya Tidning, UNT.

Förutom några välkomna extra miljoner till den tvärvetenskapliga genusforskningen innehöll regeringens forskningsproposition tyvärr inga positiva nyheter för humaniora. Framtiden ser inte alltför ljus ut för svensk humanistisk forskning, skriver de 24 historikerna varav flera är genusforskare.

När man mäter kvaliteten på forskarmiljöerna använder man sig av naturvetarnas lätt kvantifierbara metoder där publicering i internationella främst engelskspråkiga så kallade refereenttidsskrifter och citation index spelar en avgörande roll.

Det är emellertid inte självklart att det som passar inom ett vetenskapsområde också gör det inom ett annat, skriver historikerna som menar att satsningen på mycket få spetsforskare gör att den humanistiska forskningen dräneras på medel. Den underlättar inte, utan försvårar, det långsiktiga uppbyggandet av framstående forskningsmiljöer.

Historikerna framhåller också att satsningen på starka forskningsmiljöer redan fått konsekvenser hos forskningsfinansiärerna. I Vetenskapsrådets utdelning till starka forskarmiljöer gick i princip inga medel till någon verklig humanistisk forskning, skriver de. Kvinnliga forskningsledare och genusperspektiv lyste också med sin frånvaro.

De 24 historikerna hoppas att forskningsfinansiärerna är i stånd att tänka fler än en tanke samma gång och utforma ett varaktigt finansieringssystem som är anpassat också efter de ramar som humanistiska forskare arbetar inom.

De signaler som just nu sänds ut pekar dessvärre åt ett annat håll, menar de i debattartikeln i UNT.

Debatt

Vill du skriva en debattartikel som berör genusforskningens villkor?

Skicka i så fall ditt debattinlägg till Bosse Parbring, tel 031-773 56 01, e-post bosse.parbring@genus.gu.se. Vi förbehåller oss rätten att av utrymmesskäl korta ner debattinlägg.

Kalendarium

- VIII Nordiska kvinnohistorikermötet:
Kön och kunskap
Åbo, Finland
<http://qhist2005.utu.fi/> 12-14aug
- Amnesti for voldsmenn?
Om handlinger og handlingslammelse overfor seksualisert vold.
Reykjavik, Island
www.stigamot.is/NKMOV2005 2-4 sep
- Bilder av manligheter – om manssymboler, manliga relationer och mäns våld. Konferens vid Mälardalens högskola.
Eskilstuna
gunnel.lundin@mdh.se 14 sep
- Reaching for Scientific Excellence in Gender Research.
Nordiskt seminarium om vetenskaplig kvalitet.
Stockholm
www.genus.gu.se 26-27 okt
- Sex säljer: Nordisk journalistkurs om prostitution, trafficking och pornografisering.
Tallinn, Estland
www.njc.dk 21-25 nov

Rapporter om genusforskning och sekretariatet

Hur väl har genusperspektiv integrerats i 14 relativt nya svenska lärosätens utbildningar? Det har Goldina Smirthwaite vid Jämställdhetscentrum på Karlstads universitet undersökt på uppdrag av Nationella sekretariatet för genusforskning.

Det statliga kravet som kom under 1990-talet att integrera genusperspektiv i all utbildning och forskning ställde de nya lärosätena inför uppgiften att integrera genusperspektiv redan från starten. Detta har, som rapporten visar, skett med varierande framgång.

På vissa håll har genusperspektiv integrerats med stor kunnighet, smidighet och framgång som ett led i högskolornas ämnesuppbyggnad medan det på andra håll skett mera osmidigt, amatörmässigt och påklistrat. Rapporten diskuterar tänkbara förklaringar till variationen i högskolornas/universitetens ämnesintegration av genusperspektiv.

I en annan rapport analyserar Eva Mark, fil dr i filosofi vid Göteborgs universitet, på uppdrag av sekretariatet, de statliga dokument som föregick skapandet av sekretariatet. Hon pekar på möjliga tolkningar av motiv och utgångspunkter för regeringens direktiv.

Syftet med rapporten är att analysera och diskutera sekretariatets uppdrag mot bakgrund av den forskningspolitiska process som låg till grund för inrättandet av sekretariatet.

Sekretariatet vill på så sätt dels få verktyg för att skärpa inriktningen på sekretariatets verksamhet, dels öppna för en diskussion om genusforskningens ställning i svensk forskningspolitik.

Rapporten visar bl a att jämställdhetsmotivet är en källa till motstridiga förväntningar på genusforskningen.

Båda rapporterna kan laddas ner som PDF på www.genus.gu.se.

Sekretariatets uppgifter

Nationella sekretariatet för genusforskning har till uppgift att främja svensk genusforskning i vid bemärkelse och verka för att betydelsen av genusperspektiv uppmärksammas i all forskning.

Detta sker bland annat genom utredningsarbete, informationsspridning, konferenser och seminarier.

I Nationella sekretariatet för genus-

forskning uppgifter ingår bl a att:

- överblicka genusforskningen i Sverige och aktivt främja spridningen av dess resultat,
- analysera behovet av genusforskning inom alla vetenskapsområden, och
- arbeta för ökat medvetande om genusforskningens och genusperspektivens betydelse.

Genusperspektiv utges av **Nationella sekretariatet för genusforskning**, Göteborgs universitet, Box 200, 405 30 Göteborg. Tel 031-773 56 00 Fax 031-773 56 04. E-post sekretariat@genus.gu.se. **Webbplats** www.genus.gu.se. **Genusperspektiv är gratis** och kommer ut minst fyra gånger om året. **Ansvarig utgivare:** Anne-Marie Morhed, föreståndare för sekretariatet, tel 031-773 56 03, e-post anne-marie.morhed@genus.gu.se. **Referensgrupp:** Kenneth Abrahamson, FAS, Per Bill, riksdagsledamot, Anita Gradin, Centrum för genusmedicin och fd jämställdhetsminister, Anne Hammarström, professor i folkhälsovetenskaplig genusforskning, Lisbeth Larsson, professor i litteraturvetenskap, Nina Lykke, professor i genusvetenskap, Ulf Mellström, docent i socialantropologi, Anne-Marie Morhed, föreståndare för sekretariatet, Knut Oftung, nordisk mansforskningskoordinator vid NIKK, Lena Olson, informatör vid sekretariatet, Maria Södling, utredare vid Högskoleverket, Lena Trojer, professor i IT och genusforskning och Lieve Van Damme, EU/FoU-rådet. Grafisk form: Daniel Burkhalter, E & B Reklambyrå AB. Tryckeri: Grafikerna Livréna i Kungälv AB. ISSN: 1652-3768. Upplaga: 5000. Artiklar är skrivna av redaktören där annat inte anges. **Redaktör:** Bosse Parbring, tel 031-773 56 01, e-post bosse.parbring@genus.gu.se.